

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

FRÅN TOPPEN AF ÅRESKUTAN. — FOTO. G. REIMERS, GEFLE.

16:DE ÅRG.

DEN 10 JANUARI 1915.

N:o 15.

Foto. Florman, Stockholm.

LARS TINGSTEN

Klubb: Sveigt Sjöförsvar.

LARS TINGSTEN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

När sistlidet års riksdag lämnade sitt bifall till inrättande af två nya generalsbeställningar, nämligen en inspektör för militärläroverken m. m. och en inspektör för infanteriet, skedde det för att tillgodose behöfvat dels af arméchefer i krig, dels af särskilda målsmän i fredstid för grenar af arméns högre ledning, hvilka dittills icke kunnat tillgodose så, som önskligt varit. Med allmän tillfredsställelse mottogs sedermera underrättelsen att k. m:t d. 11 nov. till förste innehafvare af infanteriinspektörsbefattningen utnämnd dåvarande chefen för andra arméfördelningen, generallöjtnant Lars Tingsten. Ingen nu lefvande svensk man har nämligen som han insatt hela sin kraft på utvecklingen just af infanteriet såsom dock under alla förhållanden vårt svenska försvars hufvudvapen. Och när han nu fick k. m:ts uppdrag att enligt k. m:ts bestämmande inspektera truppförband vid infanteriet, att vara ledamot af utrustningskommissionen, att vara öfverbefälhafvare öfver och inspektör för infanteriets skjutskola, att inspektera för infanteriet gemensamma underofficersskolor, att främja tidsenligheten m. m. beträffande infanteriets utbildningsföreskrifter samt att leda vissa högre befälsöfningar, kunde man känna sig öfvertygad om, att han skulle taga uppdraget på allvar.

Lars Herman Tingsten är född i Ingatorp i Jönköpings län den 13 juni 1857, son till sergeanten Lars Magnus Tingsten och hans maka Maria Charlotta Durling. Student i Uppsala 1875 beslöt han ägna sig åt den militära banan och blef följande år volontär vid Kalmar regemente. Det stötte emellertid på svårigheter för honom, underofficerens son, att här vinna officersbefordran, men Tingsten släppte icke taget och slutligen lyckades det honom att vinna inträde vid Helsinges regemente, vid hvilket han 1878 utnämndes till underlöjtnant och 1884 befordrades till löjtnant. Två år senare lämnade han emellertid äfven detta regemente för alltid, i det han då förflyttades till generalstaben, där han 1891 blef kapten och 1897 major. Under tiden hade han 1886—92 tjänstgjort som förste lärare vid krigsskolan och därunder utvecklade en liflig verksamhet som militärvetenskaplig författare: bland arbeten han utgaf må nämnas "Använda taktiken. Kort sammanfattning af krigskonstens historia" (1887), "De tre hufvudslagens formella taktik" (1889), och "Taktikens grunder" (1893). År 1895 blef han stabschef vid femte arméfördelningen och utgaf nu 1897 "De viktigaste grunderna af härordningsläran samt öfversikt af svenska krigsförfattningens utveckling". Efter att därefter, 1898, ha utnämnts till major vid Svea lifgarde, alltså vid själva adelsbanan — en vacker upprättelse efter motigheterna vid inträdet på officersbanan — utsände han år 1900 den väckande skriften "Allmän värnplikt, en lifsråga för Sveriges folk". Följande år återinträdde han som öfverstelöjtnant vid generalstaben och tjänstgjorde som särskilda försvarsutskottets sekreterare vid 1901 års riksdag. År 1902 förordnades han till chef för krigshögskolan och kvarstod som sådan, tills han 1904 blef öfverste och chef för Norrbottens regemente.

Tingsten betraktades vid denna tid allmänt som framtidsmannen, som skulle göra't, och det väckte därför ingen öfverraskning, men väl allmän tillfredsställelse, att vid Lundebergiska samlingsministärens bildande den 2 augusti 1905 krigsministerportföljen lades i just hans händer. Allmänt bekant är, huru

mycket som då fattades i vår krigsberedskap, men allmänt känt är ock, med hvilken energi och drift Tingsten afhjälpte åtminstone de värsta bristerna. Från den Lundebergiska ministären följde han Karl Staaff i dennes första ministär och hade därvid glädjen att i en grad som ingen af sina företrädare vara i besittning af riksdagens öra och icke minst af den folkvalda kammarens. Ehuru motståndare till de proportionella valen ansågs han ock omistlig äfven i den Lindmanska ministären, men råkade här snart i konflikt med regeringschefen och afgick den 4 dec. 1907.

Ofäntligt mycket var det Tingsten under sin föga mer än tvååriga krigsministerstid hunnit uträtta. Framför allt var det åt härens förvaltning han ägnade tid och krafter. Det torde här vara tillfyllest att erinra om arméförvaltningens organisation. Den nya instruktionen för detta embetsverk såväl som ett flertal reglementen för förvaltningens olika grenar, för kassavård, vapenvård, aflöning o. s. v., äro alla stämplade af hans anda: alla sträfvade efter klarhet och reda, söka skapa enkla och bestämdt utstakade tjänstevägar för de olika slagen af förvaltningsärenden samt på ett ändamålsenligt och rättvist sätt afväga befogenhet och ansvar. För ett afsevärdt antal regementen blefvo förläggningssorter bestämda. Uniformsträgans lösning genomfördes trots mångahanda motstånd. Af de arméorganisatoriska reformer, som genomfördes, bör främst minnas den själfständiga ställning han gaf kommandanten i Boden, hvarigenom denne förvandlades från att vara blott fästningskommendant till en målsman för hela gränsvörsvaret vid rikets landgräns nordost.

Det föll sig rätt naturligt, att Tingsten vid sin afgång som statsråd öfvertog just denna maktpåliggande befattning. Under de sex år han verkade här kommo från honom ett stort antal goda uppslag och han användes ock i åtskilliga militära kommittéer. År 1913 utnämndes han emellertid till chef för andra arméfördelningen och generallöjtnant, en post, hvilken han som ofvan nämndt nyss utbytt mot ställning som inspektör öfver infanteriet.

Få militärer kunna peka tillbaka på en så storartad och framgångsrik bana som Lars Tingsten, men ännu färre på ett förtroende större än det, som med afseende på militär duglighet och skicklighet kommit honom till del. Söker man efter grunden härtill, torde man i främsta rummet finna den i medvetandet om och erkännandet af att han nått sina framskjutna poster uteslutande genom egen förtjänst och duglighet och vidare i hans flärdfria och vinnande personlighet, hvars frihet från höimanna- och generalslater i allt fall vid hans första framträdande verkade frapperande. Härtill kom, att han hörde till de första, som visade sig förstå både den nationella försvarsrörelsens kraf och behöfvat af reformer — militära såväl som icke militära. Och i riksdagen segrade han väl i främsta rummet helt enkelt på grund af den *uppriktighet*, hvarmed han framlade sina äskanden och önsknin-gar.

I karaktäristiken af general Tingsten får icke glömmas hans förtjänster om det frivilliga skytteväsendet. I flera år intog han inom detta en ledande ställning och visade tidigt öppen blick för den betydelse detsamma kunde få, särskildt för landstormens organisation.

DE VIDÖPPNA PORTARNA.

FÖR HVAR 8 DAG AF ELLEN HOLZHAUSEN-IDSTRÖM.

DET är icke enbart för de bistra tidernas skull som gamla landskyrkan är så fullproppad med folk, att man står och trängs på gångarna och sitta flera än som skall i bänkarna, ty det är pastor Herman Rosenkranz som predikar och då är det alltid som nu. Folk brukar komma från staden hitut för att höra honom, ifriga och andäktiga blicka de många åhörarna upp mot predikstolen, där han står, småväxt och mycket mager.

Ingen kan vara okänslig för den fromhet och godhet, som lyser ur den tunna lilla skepnaden, och hvar och en anser sig lycklig, som tror sig ha fångat blicken ur de djupa, strålände ögonen, milda som ett barns. Munnen, fint tecknad, är äfven ett barns i sin snabbhet till leenden, litet blyga, och i nacken ringlar sig det snöhvita håret i en barnslig lockkrans nedåt rockkragen. Mot allt detta bryter pannans höghet och allvar märkligt af.

Pastor Rosenkranz har en så tyst, hastig gång, att folk, som oförmodadt möta honom ute och ge akt på det sällsamma öfver honom, bruka få intryck af att en ängel uppenbarat sig och försvunnit igen.

Men fastän hans kyrka alltså icke är fullare än vanligt, är kanske ändå andakten dessa krigsöndagar ännu mer brinnande än eljest. Sörjandes kväda gråt brister ut plötsligt då och då. Och där kvinnorna ligga framåtlutade i bänkarna, liksom nemejade af sin smärta, sitta oftast små bleka, förskrämda faderlösa bredvid dem.

Hjärtana äro så tunga hos en hvar, men man får bjuda till att icke visa det och af prästens ord ta all den tröst man kan. Med följande ord avslutar pastorn predikan:

“Tänkom oss att nu ingen vaktar himmelrikets portar emedan de ha måst slås upp på vid gafvel och ändå är där trångt för skarorna, som i dessa dagar tåga igenom dem. Det är ett nationernas makalösa tåg af själar — det är blomman af mandom, det är dyra stupade, och de tåga sjungande genom guldportarna för att mötas af harpospelet och de segerpalmer, de väntade sig, men icke hunno att undfå i handen härnere. Tänkom oss hur deras anleten mände stråla, ty “du död hvar är din udd”, när du kommer midt under helig plikt-uppfyllelse! Förnimma vi icke som en andehviskning maningen att icke sörja, ty något stort sker nu i tiden: något gammalt går nu i sin graf för att ge det osägbara härlighetens rike rum att arbeta sig fram i beredda sinnen.

Väl har ock dödsrikets dämon sina portar på vid gafvel, men lätt äro de räknade, som gå därigenom. Ty Herren råder i dessa dagar, han har gifvit till och med den orättfärdige en mission att fylla: försvaret af fosterlandet — *döden för det*. Så är den arme upprättad — ja, barn, han hurrar sig rakt in i himmelriket, där den store ransakaren möter med fadersfamnen.

Och när ni nu gån hem, barn, tagen då med er föreställningen om de vidöppna portarna och huru som de jubelsjungande glädjeskarorna trängas igenom Guds faders gulddörrar, medan dödsrikets bleka elfbensport gapar i sin tomhet. Ty Herrens tider är detta. Amen.”

Orgeln faller in och psalmerna sjungas. Gudstjänsten avslutas. Men medan hvar och en där-efter går hem till sitt, ligger fru Dorothea, som hon rätt och slätt kallas, pastorns syster och husföreståndarinna, alltjämt kvar i bön och så där brukar hon göra söndag efter söndag till kyrkvaktens

hemliga förargelse, ty sedan han stökat omkring i bänkarna efter möjligen kvarglömda saker, är det godt att få stänga och komma hem till den väntande middagen — men så ligger ju människan där alltjämt med ansiktet i händerna...

Han skraller med kyrkorådets stolar mot stengolfvet och skramlar profant med föremålen på altaret — ingenting stör den bedjande.

Pastorn själf har förlängesedan med sina sväfvande fjät sneddat kyrkogården och försvunnit inom gallergrinden till prästbostället. Fru Dorothea borde väl passa på tiden.

Men inte är det noga med tiden i det huset — eller en del annat häller. Och ändå är där sådan harmoni och trefnad — det går öfver Müllers förstånd. Punktligheten själf, har han aldrig ro för klockslag, det är jäkt och jämt gräl om tider och klockslag.

Nå, äntligen! Högre skriker frun neråt gången och nog är hon ändå lik brodern, fastän så mycket längre. Båda två ha förr varit vid teatern, det förklarar väl de mjuka välanpassade rörelserna, den sväfvande vackra gången och talets skolade uttrycksfullhet.

Leendet är också alldeles som broderns, snabbt och en smula blygt — om detta kommer sig af deras väsens försagdhet inför hvardagens oväsentligheter eller om det alltjämt dröjer sig kvar från den tid, då de brukat fara med föräldrarnas teaterkärra från ort till ort och bybarnen kastat efter dem: “Komediantungar” och andra afundens tillmålen.

Men medan pastor Rosenkranz är bara två väsen, ett öfverjordiskt oätkomligt inför människor, för att dessemellan på sin kammars enslighet blott vara en sorgbunden liten gammal herre, så har fru Dorothea många, ty ur henne går visst aldrig skådespelerskan, hon vet bara icke om det själf.

Ty icke är det att räkna med effekt inför de stora bänkraderna, när hon nu värdigt går nedåt stora gången med en hänryckt min på ansiktet och blicken i de mörka, strålände ögonen vidöppen för den åldriga helgedomens skönhet och ljuhet — det är blott helt naturligt och öfverlagat att just så måste man synas för att insmälta med helgjuterheten i templet. Sådant är undermedvetandets honnör för Gud.

Solljuset står icke längre rakt in genom rosettfönstren och messingskronorna tindra icke, då är det middagstimma. Den gamle Müller håller sig i sin ifver att komma fort ut så tätt bakom, att när fru Dorothea plötsligt stannar och vänder sig om stöter han ihop med henne.

Hon höjer lugnande handen vid hans bockningar och skrapningar och visar bort mot dunklet under orgelläktaren.

Han rycker till. Och tankarna på hvitkålen och färbogen, som just hållit på att stadga sig, bortviftas för en ny förargelse.

— Ja, si sova kan dom i kyrkan.

Med vredens hårda steg, dånande i tomheten, går han rakt mot den mörka punkten därborta, ljudlöst sväfvar fru Dorothea efter honom.

— Man får väl hålla sig vaken så man icke blir instängd, snäser han, men förstummas. Upp mot honom har vänt sig ett ungt ansikte, hjärtskärande färglöst och förtvifladt, blicken är nästa slö, läpparna förmå knappt hviska:

— Gör jag något orätt? Jag är visst mycket förbi och trodde det måste vara slut snart — här är det är ljuft att få dö. Ack, är det ni, fru Dorothea?

Fru Dorothea lutar sig ned öfver den mot väggen

Forts. å sid. 230.

BROKIGA KRIGSBILDER.

Efter fotografier.

Öfverst t. v.
PRINSEN AF WALES (närmast) och
prins Alexander af Teck efter inspektion
af belgiska trupper.

Öfverst t. h.
LADY SYBIL GREY, dotter till Earl G.,
förestår sjukvården af ett stort antal
sårade som inhysas i Howick Hall, Earl
Greys slott.

Mellerst.
BELGIENS HEMLÖSA KONUNGA-
BARN, prins Leopold, hertig af Brabant,
f. 1901, prins Charles, hertig af Flan-
dern, f. 1903 och prinsessan Marie, f.
1906. Foto. taget i dessa dagar å Lord
Curzons slott Hackwood, stäldt till Bel-
giska konungaparets disposition.

INDISK FURSTEG-FVA TILL ENGLAND: En hel uppsättning om cirka 50 ambulans-motorvagnar af olika slag ha af Rajahn af Gwalior skänkts till konung Georg och passerade härom dagen Buckingham Palace i och för uppvisning.

Efter portrat. **Klölö: Benkt Sjöveersparre.**
ERKEHERTIC EUGEN, nyutnämnd öfverbefälhafvare öfver österrikiska armén mot Serbien efter general Potiorek.

kreditivbref. Några tal förekommo afhämtade fursten och ambassadens öfriga medlemmar i Villa Malta. Vid Qvirinalen hälsades ambassadören vördnadstullt af stora människoskaror.

Tillståndet i Serbien som i början af december betecknades såsom ytterst kritiskt har genom den serbiska segern öfver de österrikiska trupperna och återtagandet af Belgrad väsentligt förbättrats.

Som ett österrikiskt erkännande af att nederlaget inneburit en betydande motgång kommer meddelandet, att den tidigare så lifligt hyllade öfverbefälhafvaren öfver de österrikiska stridskrafterna i Serbien **generaljättygmästaren Potiorek** återkallats från denna post och ersatts med **ärkehertig Eugen**. Den nye öfverbefälhafvaren, general vid kavalleriet och chef för försvarskrafterna i Tyrolen och Vorarlberg, är född 1863.

På anhållan af sultan Muhamed har kejsar Wilhelm ställt **generalfältmarskalken von der Goltz**, tidigare turkiska arméns organisator, till Turkiets disposition i dess krig mot Ryssland och England och i följd därpå entledigat honom från befattningen som generalguvernör öfver Belgien. Von der Goltz skall tjänstgöra vid sultanens högkvarter som dennes generaladjutant och beredd vid sin ankomst till Konstantinopel den 13 dec. ett utomordentligt högtidligt mottagande.

Före tyske rikskanslären **furst v. Bülow**, som af kejsar Wilhelm mottagit uppdraget att tills vidare fungera som Tysklands ambassadör i Rom, mottogs d. 20 dec. i audiens af den italienske konungen och öfverlämnade därvid under öfliga ceremonier sina

(Till bild å sid. 232)

Khediven af Egypten **Abbas II Hilmi** som vid tiden för Turkiets ingripande i krigshändelserna, tog sin tillflykt till Konstantinopel och stolt afvisade engelska regeringens uppfordran att återvända därifrån, har nu af England förklarats afsatt samtidigt med att Egypten proklamerats som engelskt protektorat, skildt från Turkiets öfverhöghet. Till landets nye regent med värdighet af **sultan** har utsetts den afsatte khedivens farbroder **Husein Kamel**, för någon månad sedan utnämnd till generalguvernör öfver Egypten. Enligt meddelande från London har den nye sultanen hälsats med entusiasm af befolkningen i Kairo.

Efter fotografier. **Öfverst: VON DER GOLTZ PACHA ANKOMMER TILL KONSTANTINOPEL.**
Nederst: FURST v. BÜLOW ANKOMMER TILL QVIRINALEN såsom Tysklands nye ambassadör vid italienska hafvet.

Fort. fr. sid. 227.

— Men kära Helene, hvad är nu detta? Ni är sjuk, låt mig hjälpa er hem.

— Inte hem — nej, nej! Icke där han ej längre finns — — —

Fru Dorothea rycker till. Också Frans von Willenhaus? man står icke längre ut med att läsa de många namnen under tidningarnas rubriker: *Lätt sårade — Svårt sårade — Döda* — det är för många bekanta däribland — — — Skall då världen ödeläggas och kvinnorna gå ensamma kvar bland krymplingar och ruiner?

Ur stånd att säga något lägger hon sin arm om den förkrossade — hon tänker på hur de två, som nu döden skilt, väntat på hvarandra länge, så blir hemmet färdigredt och de nygifva flytta in, då kallas mannen under fanorna. Men det tysta deltagandet får de infrusna tårarna att häjldöst strömma.

— Kära, inte så! Fäderneslandet kräver styrka och mod — ja, de orden ligga alla på tungan och fru Dorothea måste också utsäga dem, men hur fåfängt här! Hon samlar sig och tillägger bjudande: Låt mig hjälpa er ut i friska luften, det skall göra er godt.

— Blott icke hem... Med fru Dorotheas hjälp stapplar hon ut ur kyrkan och de sätta sig på stenbänken invid den låga muren, där fru Dorothea ofta sitter och blickar ut öfver dalen och prästbostället, till hvars lummiga grönska och bikupor några trappsteg bakom gallergrinden föra ned.

Medan hon lämnar Helena ro att gråta ut, hvilat hennes blick, öm och mild, på hemmets väna taifa — ett äldrigt hus under höga träd, det är lavendeldoft i alla rummen från fyllda linneskåp och utanför de öppna fönstren står luften kryddrikt stark från mognande grawensteiner och bergamotter. Men i kammaren, midt för rosenkvarteret sitter brodern, nu har han aflagt det heligt oåtkomliga, nu är han blott en sorgsen, gammal liden herre med hopplöshet i ögonen.

Fru Dorothea suckar.

Öfver deras hufvuden hänger lindlöfvet tätt, augustisolen förgyller dalen, vid deras fötter ligga grafvarna i tråddunklet, somliga glömda, försummade — andra med härliga blommor på kullens värligt späda, skuggvuxna gräs.

— Är det icke godt här bland de döda? frågar hon vekt.

— Jag har ju icke ens en graf att vårda...

— Ack — hur betydelselöst mot vissheten att han dock jordats i en hjältegraf. Barn, besinna att det ges kvinnor som nu, när de höra talas om er, ånkor efter de stupade, kanske hviska: de afundsvärda — hur lyckliga!

Fru Dorothea låter icke häjda sig af den uppfammande protesterande blicken: — Alla dessa öfvergifna och bedragna — dessa, som visste sig älskade — en gång var den ende för en man, han som sedan svek... Hällre hjältegraven, än en annan kvinnas famn, säga sig kanske några, och andra: hällre sörja honom såsom död än som bedragare...

Gråten saktar för eftersinnandet, och fru Dorotheas böjliga stämma fortfar: — Lidandet är tusenfaldigt, men att svikas, där man älskar varmast — att bedragas, där man tror innerligast, *det* är det tyngsta af allt.

— Men döden skiljer oåterkalleligt.

— Blott för en liten tid, barn. Det — andra skiljer grymmare och kanske för evigt. Vi ånkor ha våra dyra minnen kvar — tänk, alla de goda, vackra minnena, Helene! Medan i det andra fallet allt sådant måste slopas — ord, föremål, tilldragel-

ser. Det betyder strid i det tysta mot å andra sidan grafvens härliga löfte om återförening.

Gråten upphör, det hvita ansiktet sjunker mot bröstet. — Man vet så litet, kan ju bara följa förlöppen i tiden, mumlade de skälfvande läpparna. Men mer orkar icke Helene att säga, hon trycker sig upp mot muren och sluter ögonen.

Fru Dorothea ser föräldradt och allttid högtidligt på det enkla faktum att man byter tycke, tänker hon. Några emedan deras natur är ombytlig — det rår de icke för — andra emedan de upptäcka sig ha begått ett misstag och sedermera finner en bättre motsvarighet. Sådant kan icke jämföras med dödens tragik.

Allt kan förklaras eller bortförklaras utom döden. Därför får ingenting tagas så högtidligt som döden.

Men fru Dorothea har alltsedan hon som barn följde med föräldrarnas teaterkärria och tills hon sedermera kom att tillhöra större scener, uteslutande uppträdt i det klassiska dramats stortillskurna personligheter — det glansfulla och storvulna hade visst gått henne liksom brodern i blodet. Men han, en medelmåttig aktör, hade tidigt lämnat teaterbanan för prästkallet. Bundna af traditionens makt från barndomen — den stora gestens tid — voro visst båda ännu, men hade dock undgått att bli ett par "figurer". Man vördade dem.

"De vidöppna portarna", genom dem kommer ingen åter, fru Dorothea, ville hon nu ha sagt, men orkar allttjämt inte.

Slocknad kärlek kan återuppväckas, men den döde återuppväckes icke.

Hon är så upptagen af den bittra striden med sig själf för att få behålla sin sorg, att fru Dorothea får tala en lång stund innan hennes rösts trollmakt åter binder till uppmärksamhet.

Är det om pastor Rosenkranz skillsmässa? Där om har Helene hört talas om som läsflicka, men minns nu blott de äldres slutomdöme: Vål han blef kvitt den trolösa varelsen".

— — — en man med så höga mål som Herrman, och en kvinna, för hvilken det erotiska äfventyret är lifvets egentliga innehåll — talar fru Dorothea vidare — Ack, hvarför korsades deras vägar!

— En bruten man är numera min bror. Fast ingen vet det, som ser honom i utöfvandet af hans kall, ty ännu är han fullt sig själf på predikstolen, då, men endast då verkar icke det gift han fick i ådrorna i och med sin enda, stora kärlek...

Helene nickade trött. — Ja, om en aldrig stillad längtan får kallas gift.

— Hos Herrman tillika den aldrig stillade smärtan öfver att icke ha lyckats höja den själ, han förenat med sin, till det som ofvanom jorden är...

— Till en tid trodde han väl att de tarliga böjelseerna för erotiska upplevelser med åren skulle afta, men när den "farliga åldern" närmade sig... nå, jag behöfver icke ingå i detaljer, upplösningen skiljer sig ingalunda från andra dylika. Men, Helene, de hade vid denna tid ett barn — en senkommen gäfva, en förtjusande liten flicka. Ingen domstol i världen skulle ha frändömt fadern rätten till barnet, men, vet ni hvad, jag var närvarande då Herrman frågar den lilla: — Barn, mamma och pappa kanske bli tvungna att skiljas, säg hos hvem vill du då stanna?

— Om pappa går från mamma, då stannar jag hos henne, men om mamma går från pappa, då blir jag hos dig, pappa — — —

— Striden bröt fram i stora svettpärlor på hans pannna. — Då, älskade barn, skall du stanna hos mamma.

Efter fotograf.

Källa: Bildgalleri.

EN FRUKTANSVÄRD VERKLIGHETSBILD FRÅN KRIGET:

En hel pluton zuaver till sista man nedmejad af tyska granater.

— Hur kunde han —!

— Det sublima hos honom tog helt enkelt ut sin rätt. En morgon, med blott litet sammanräfsat i en handväska, går han efter en genomkämpad natt ifrån allt — hustru, barn, hem — de äldriga tjänarne — och sökte sig sedermera till denna aflägsna ort. Om han hoppades att hans ädelmod skulle framkalla ett omslag — jag vet det icke. Eller minnet af honom vidmakthållas i den invanda omgifningen? Hon hade ju sagt att han icke ville äktenskapet, utom med honom — "männen kände hon!"

— Nå? framkastar Helene häftigt.

Fru Dorothea dröjer med svaret. — Det är nu en annan make i det hemmet — en annan far för barnet — en annan husbonde för de samma tjänarne... I hans ögon står att läsa, hur han ständigt upprepar det för sig. Men talat om detta har han blott en gång, då han afböjde mitt klander; — Frida älskar nu en annan och har dessutom velat rehabilitera sig med giftermål för barnets skull — vi få icke döma henne, Dora. — Och två kvällar därefter som om ämnet alltjämt vore uppe mellan oss: — Men *inkräktaren* skall tänka på mig i sin dödsstund — kunde jag förhindra det! Men Guds lagar upphäver ingen.

De sitta tysta. Tillsist, inseende att hon fått Helene till att icke längre uteslutande tänka på blott egen förlust, säger fru Dorothea varmt, — Nu blir ni min gäst för resten af dagen — eller hur länge ni vill, barn.

Alltjämt mycket medtagen tryggar sig Helene tacksamt till anbudet. De gå genom gallergrinden, nedför trappstegen till prästboställets gammaldags fridfulla hägn och ljuflighet i höstens mognad och sena rosors doft bland aster och dalia.

På husets tröskel stöta de ihop med pastor Rosenkranz, som i detsamma kommer ut ur sin kammar. Det är något stormande öfver honom. I handen håller han en portfölj med paper.

— Dora, nu går jag och anmäler mig till tjänstgöring inom kåren — till krigstjänst, för alltid duger jag till något och inom kort är jag vid fronten.

I samma upphetsning trycker han hatten på de hvita lockarna — för jag vill snart vara med skarnorna, som trängas i de vidöppna portarne — kunde han så godt ha tillagt, så som det ändå står skrivet i hans ansikte.

— Departementet är öppet nu ett par timmar —

I fru Dorotheas ögon störtar tårar upp, medan hon blickar efter den lilla bortsväfvande skepnaden under trädhvalfvens grönsvala skumhet. — Krigsledningen, den kloka, skall nog veta att uppskatta exemplets makt, mumlar hon tröstlös.

*

Redan samma kväll är Helene i stånd af återvända hem — hon har sett in i ett lidande, obotligare än hennes eget.

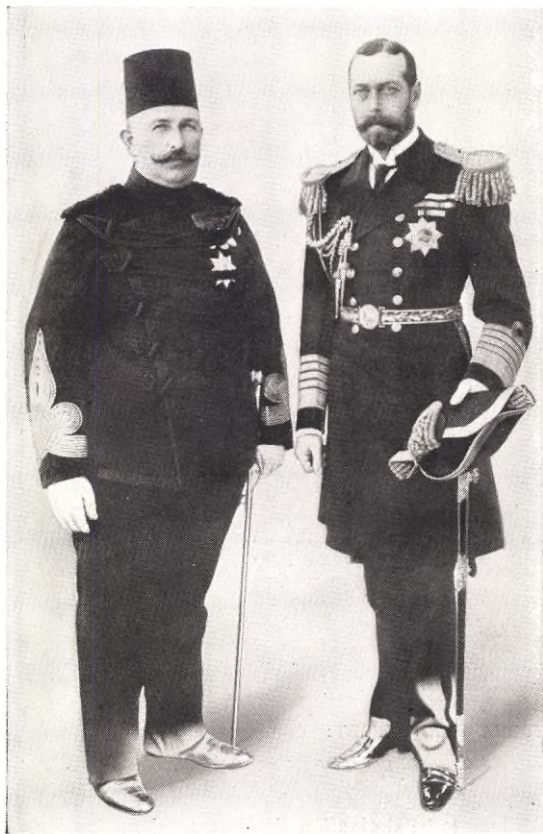
Fullmånen lyser på de nya möblerna och återkasta fönstren med blomkrukorna på den persiska mattan, som den döde varit så stolt öfver att kunna köpa.

Darrande knäpper hon ihop händerna.

— Nu förstår jag pastor Rosenkranz' maning att ta med hem föreställningen om "de vidöppna portarna." Ty alla ha vi, om vi icke försunna oss, någon hjältegarning att utföra...

Det blir kanske icke så lätt utan flygande fanor och klingande spel...

KHEDIVIATETS VANSKLIGHETER.

Efter porträt.

Kliche: Bengt Silfversparre.

DEN AF ENGLAND AFSATTE KHEDIVEN ABBAS HILMI PACHA OCH EGYPTENS NYE PROTECTOR, KONUNG GEORG.

Efter porträt.

Kliche: Bengt Silfversparre.

DEN AF ENGLAND TILLSATTE NYE KHEDIVEN, PRINS HUSSEIN KAMEL PACHA, UNDER TITELAF SULTAN AF EGYPTEN. Farbror till den afsatte khediven är den nye sultanen f. 1853.

Efter fotografi.

EGYPTENS HITTILLSVARANDE SUZERÄN, SULTAN MUHAMED AF TURKIET.
En nytagen bild vid en promenad genom Konstantinopel.

Kliche: Bengt Silfversparre.

LODZ I TYSKA HÄNDER.

Efter fotografier.

PETRIKAUERSTRASSE, LODZ' HUFVUDGATA.

Till vänster synes den byggnad, — med den tyska flaggan — där tyska generalstaben är inkvarterad.

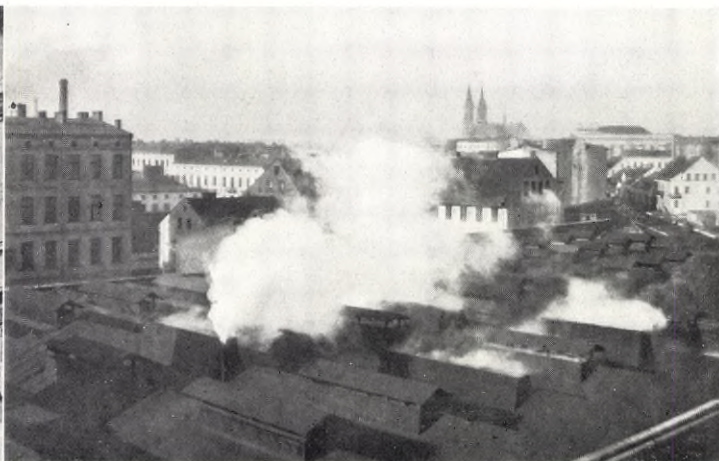
Klicke: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm.—Gbg.

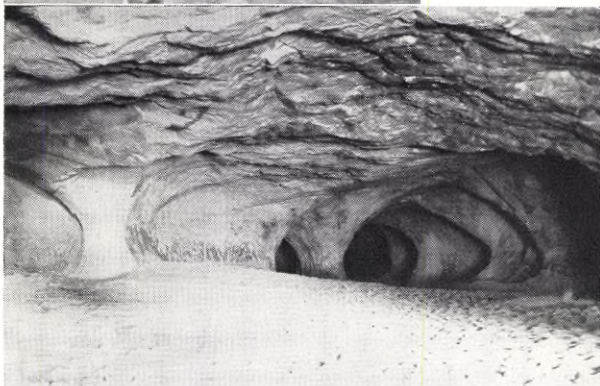
Efter fotografier.

RYSKA FÅNGAR TRANSPORTERAS GENOM LODZ.

Klicke: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Sthlm.—Gbg.

T. v.:
TYPISK GATA.
Observera dike-
rännenstenarna.
Öfverst t. h.:
FABRIKSBILD
AF RYSS-
LANDS MAN-
CHESTER.
Nederst t. h.:
NYA SYNAGO-
GAN VID NOWA
PROMENADA,
en af Lodz ele-
gantaste gator.

Nederst t. v.: INTERIÖR AF GROTTORNA VID TOMASCHOFF, ett par mil öster om Lodz. Användes under upproren på 1860-talet och antagligen äfven nu som gömställe för hela truppafdelningar såväl som för civilbefolkningen och dess bohag.

Lodz,* "Rysslands Manchester", bär trots sin storlek och sina 500,000 innev. en småstads prägel. Helt och hållet fabriksstad, smutsig och med ett talrikt, opropert judiskt befolkningselement, bjuder den knappt på en plats, som erinrar om en västeuropeisk storstad. Kloaksystem saknas, regn- och spillvatten måste flyta genom rännstenarne, hvilka midt i staden ofta taga dimensioner af väldiga diken. Ett häftigt åskrägn eller hastig snösmältning förorsakar ofta öfve:svämningar, hvadan det här emellanåt händer, att folk drunkna på stadens gator! Skulden till alla dessa sorgliga förhållanden bära icke de duktiga fabrikanterna, som grundat staden och mestadels äro af tysk härstamning, utan regeringen, som bestämmer öfver alla stadens större utgifter (ryska förhållanden!)

De enda idyller i staden erbjuda de små trädgårdar, i hvilka rika fabrikanter byggt upp sina lyxösa villor för millioner, villor, som tåla jämförelse med hvilka västeuropeiska millionärsbostäder som helst. Annars öfverallt endast fabriker, en

blandad, smutsig, köpsläende publik och misserabla gator. Lodz har eller rättare hade bortåt ett tusental fabriker, hufvudsakligen tjänande textilindustrien, en mängd af dem har flere tusen arbetare, 2 ha öfver 10,000 hvardera. Hufvudgatan, Pietrokowskan, är iämte små stycken af bigatorna till största delen belagd med träkubbar, annars består gatubelagningen af kullersten! Vid alla gator, äfven hufvudgatan stå stora, moderna hyreskaserner vid sidan af små enväningsskåkar från tiden för stadens grundläggning. Öfver hela staden hvilar ständigt en mer eller mindre tät rökslöja, som på stort afstånd röjer staden för den resande.

De många protestantiska och katolska kyrkorna äro utan intresse. Detta kan man däremot ej säga om synagogorna, af hvilka den nyare, byggd på 90-talet af den förmögnare judiska församlingen, är ståtligare än något dylikt tempel i Västeuropa. Gamla synagogan i "Altstadt" återigen, för besökaren, både hvad det inre och yttre beträffar, med ett slag till orienten.

* På polska Łódź (läs ɔodsch) med struket l, ett slags hårt l, som erhålles genom tungans prässning mot gommen, för öfrigt de slaviska språkens svåraste ljud och nästan omöjligt för en utlänning att lära. Det kan emellertid lättast ersättas af ett svagt, kort o-ljud. Ryssarna uttala stadens namn rätt och slätt som det skrives.

Efter fotografi.

UNGERSKT LÄGER MED RYSKA KRIGSFÅNGAR.

Kliche: Bengt Sjöberg.

VÄRLDSKRIGET.

Världskrigets *tjugoandra* vecka har på västra krigsskådeplatsen icke medfört synnerliga förändringar, äfven om det vill synas, som om de allierade gjort några mindre framsteg, utan full motsvarighet å den tyska sidan.

I hvarje fall har det öfvervägande intresset fortfarande varit knutet vid den östra krigsskådeplat-

sen. Det kan numera ej längre råda något tvifvel därom, att den ryska reträtten i Polen aistannat och på sina håll öfvergått till en offensiv. På tysk sida uttalas t. o. m. misstankar därom, att reträtten delvis varit en taktisk åtgärd i syfte att locka de tyska trupperna för långt från deras förbindelselinjer bakåt. Norr om Pilitza, där tyskarne sträfvat att sätta

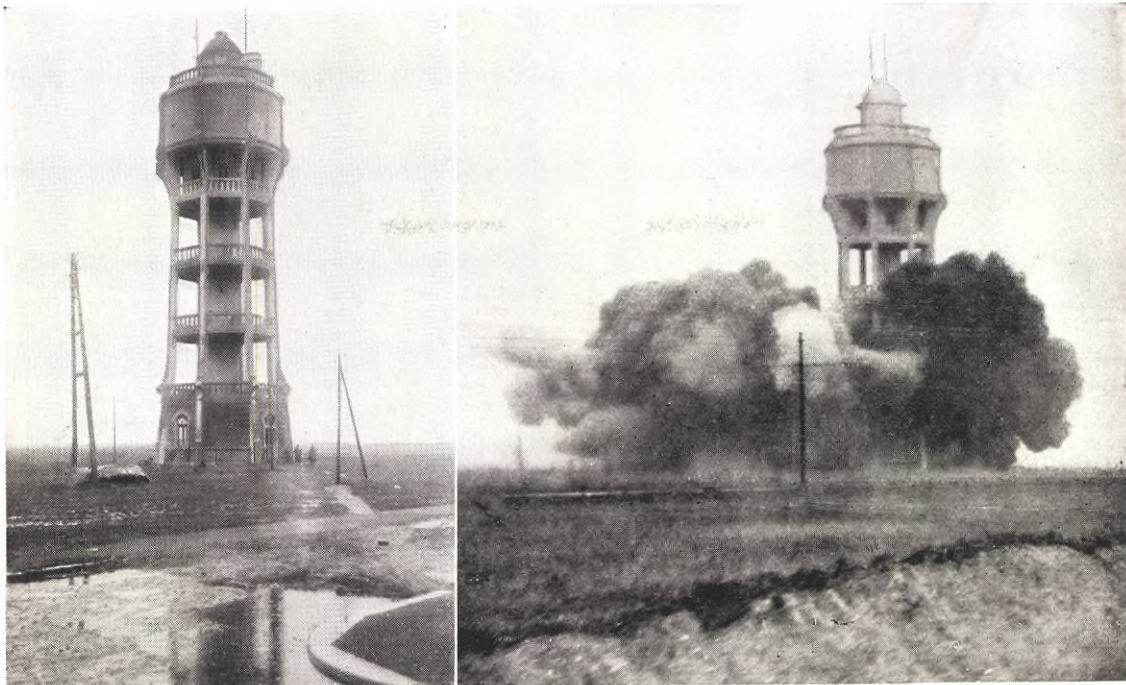
(Forts. sid. 238.)

Efter fotografi.

ANTWERPEN I TYSK FESTÄMNING. Parad för stadens tyska kommandant.

Kliche: Bengt Sjöberg.

1—2. VATTENTORNET
I ZEEBRÜGGE, hvilket
tjænstgjorde som mål-
mærke ved den engelske
beskjutningen og dærför
af tyskarne sprängdes.
Vid Zeebrügge utföras
betydande tyska marina
arbeten och anordningar,
hvarför platsen är före-
mdl för engelska sjö-
och luftflottornas spe-
ciella uppmärksamhet.

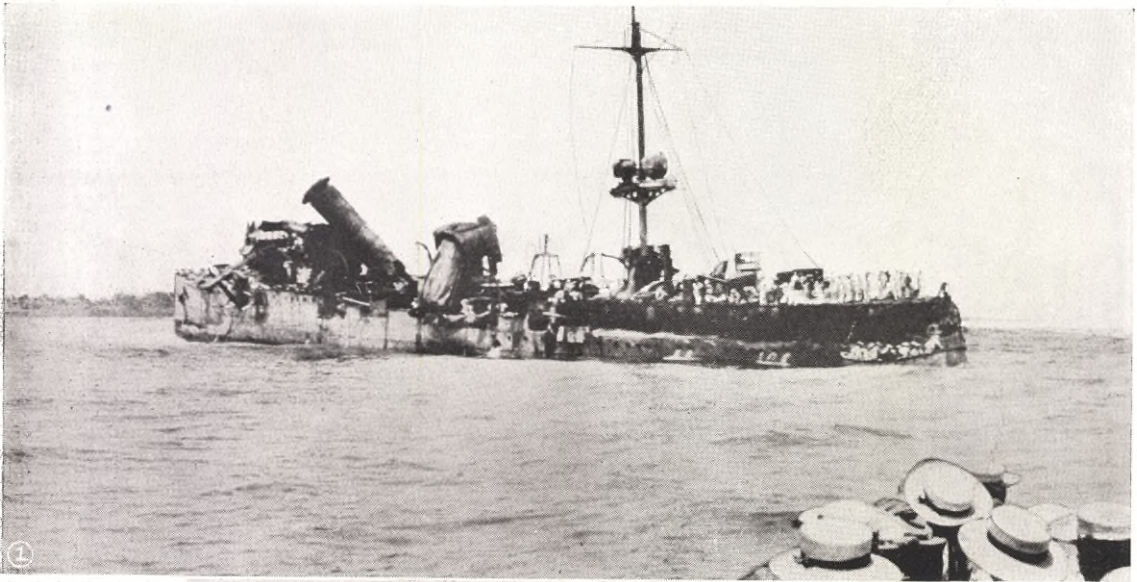
3. MARIN-SJUKVÅRDS-
TRUPPER I ZEE-
BRÜGGE.

Efter fotografi.

4. GATA I DEN AF FRANSKA TRUPPER HELT NEDSKJUTNA STADEN DIXMUIDEN.

Klick: Benigt Sjöförsvar.

1. "EMDEN" EFTER HJELTESAGANS SLUT. Vår foto är tagen der den tyske kryssaren står på grund vid Kokosörna efter den ojäma striden d. 9 nov. med en vida öfvermäktig fiende.

2. FRANSKT BATTERI I ARGONNERNÄ. (2)

3. BOMBARDEMENTET VID ENGLANDS OSTKUST. Två 30,5-cm. och två 15,5-cm. granater som föllo ned vid Hartlepool. Närvaron af den förnämnda granatstorleken visar hvilken tysk fartygsklass som beskjutit kusten.

4. EN MISSTÄNKT som öfverraskats i närheten af en fransk artilleriställning.

Efter fotografi.

Källa: Bengt SJÖSTRÖM.

Efter fotografi.

Källa: Bengt SJÖSTRÖM.

VINTERKRIGET I SERBIEN.

Ryssarnas bemödanden gå här fortfarande i riktning mot Krakau för vidare infall i händelse af möjlighet i Schlesien. Kunde de i någon mån tillkämpa sig framgång härutinnan, skulle tyskarne i Polen i sammanhang därmed omedelbart tvingas till återtag för att trygga sina förbindelselinjer med Berlin.

Emellertid är det mycket svårt att ur de motstridiga uppgifterna i de ryska och österrikiska rapporterna utläsa något visst om det verkliga läget.

De många turki-

SERBISKA TRUPPER TÅGA ÖFVER BERGEN.

Efter fotos. öfver Italien.

Forts. fr. sid. 235.

sig i besittning af Warschau, har offensiven omväxlande legat på ena eller andra sidan och striden går här fram och tillbaka på ett sätt som erinrar om förhållandena i Flandern. Äfven på sträckan Tomasjov—Inovlodz—Opotsjino ha tyskarnes framträngande bragts att upphöra och deras kringränningsförsök följaktligen misslyckats.

Emellertid är det tydligt, att ryssarne under de tidigare striderna lidit oerhörda förluster. Tyskarne uppgifva, att de under striderna vid Lodz och Lovitsj tagit tillfånga icke mindre än 56,000 man och att fångantalet sedan den 11 november stigit ända till 136,000 man.

Å andra sidan är det ställt utom tvifvel, att ryssarnes framgångar mot österrikanerna i Galizien varit högst betydande, äfven om de ryska segerrapporterna icke äro att taga alldeles efter bokstaiven.

ska segerrapporterna från Kaukasus har nu supplerats af en rysk, som talar om ett bombardemang af byn Werchni vid Sarykamsj, i sammanhang hvarmed 1300 turkiska soldater skulle tillfångatagits.

En turkisk kryssare skall i Svarta hafvet ha bortrat ett par ryska minfartyg Athos och Oleg i sank.

Veckans mest betydande händelse till sjöss är emellertid, att engelska slagskeppet "Formidable" den 1 januari på morgonen gått under i Kanalen och att allra största delen af besättningen — 760 man — gått under. Och som man förmodar fartygets undergång vållats af en torped från en undervattensbåt, förstår man väl, hurusom denna händelse i den engelska prässen kunnat betecknas som det ur sjömilitär synpunkt allvarligaste slag, som hittills af fienden riktats mot den engelska flottan. Särskildt kännes slaget hårdt genom den

Efter fotografi

KONUNG WILHELM AF WÜRTEMBERG HOS TYSKLANDS KRONPRINS I DENNES HÖCKVARTER; Ett württembergskt regemente defilerar.

Efter fotografi

GENERALFÄLTMARSKALKEN VON HINDENBURG (X) INSPEKTERAR ETT LASARETT VID OSTFRONTEN.

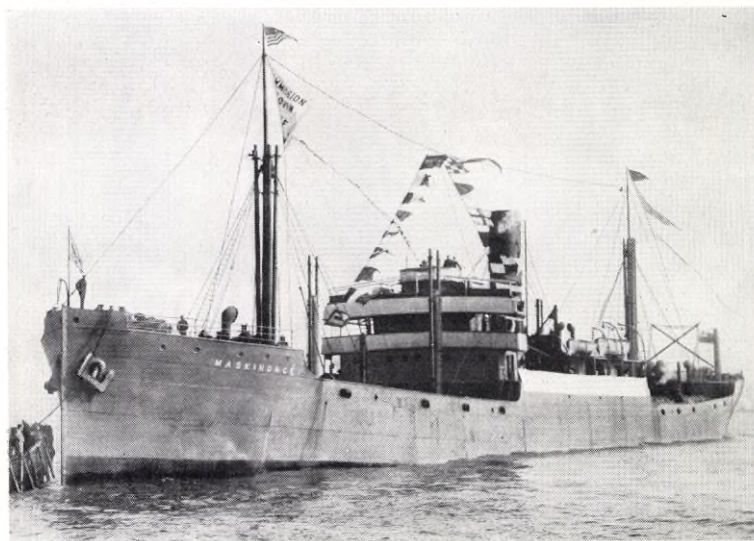
svärersättliga förlusten af så många officerare och menige.

Förenta Staterna ha under veckan riktat en allvarlig, om ock i vänskapliga former hällen not till den brittiska regeringen på grund af de svårigheter dess uppbringningspolitik medfört för den neutrala sjöfarten. Hvad England härtill svarat är ännu icke känt. Men alla *svenskar* instämma för-

visso i vår statsministers telegrafiska uttalande i en engelsk tidning med afseende på det nya året:

“Krigets hårda nödvändighet återopas från båda de krigförande hällen såsom grund för att rättfärdiga en hel rad åtgärder, hvilka stå i strid med internationell lag och neutrala länders rättigheter. Det vore önskvärdt, om en sådan farlig doktrin blefve allmänt brännmärkt och öfvergifven.”

AMERIKANSK UNDSÄTTNINGSEXPEDITION TILL BELGIEN.

Efter fotografi.

AMERIKANSKT UNDSÄTTNINGSFARTYG FÖR DET SVÄLTANDE BELGIEN.

Källa: Bengt Skjerveparre.

Vår bild visar ett i Amerika med lifsförnödenheter för öfver en million kronor lastadt fartyg afsedt för Belgien. Fartyget har en särskild, neutral flagga — hissas just å förmasten — som skall skydda mot kaperi och som lär vara erkänd af de krigförande makterna. Tjugo Amerikanska stater skola utrusta dylika skeppsladdningar till Belgien.

HRR FOTOGRAFER uppmanas att vid insändande af bilder till HVAR 8 DAG icke uraktlåta utsättande af tydligt firmamn och adress å respektive fotografier Endast då angifves fotografen.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

A. R. ÖSTERGREN.
Nyinträddande Justitieombuds-
man.*

H. O. FALK.
Nyutsedd Suppl. för J. O.*

A. JOHANSSON.
Arkitekt — Stockholm.
55 år 11 Jan.*

P. SÖDERLIND.
Domprost — Hertsösand.
50 år 1 Jan.*

A. NYSTRÖM.
Direktör. — Göteborg.
75 år 24 Dec.

J. MÅRTENSSON.
Godseg. Komm.-ordf. F. d.
Landslingsman. — Ulrikeberg.
70 år 21 Dec

E. F. WÅLLGREN.
Direktör. — Stockholm.
50 år 29 Dec.*

C. G. WESTRUP.
Direktör — Malmö.
50 år 1 Jan.*

A. E. NEIJBER †.
F. d. Not. i Rixsgäldskont.
Stockholm. F. 20. † 21 Dec.

O. BERGER †.
Justitieombudsman. — Stock-
holm. F. 49. † 28 Dec.*

J. I. WEDELIN †.
Musikdirektör. — Tidaholm.
F. 49 † 24 Dec.

A. V. T. CASTEGREN †.
Regissör. — Stockholm.
F. 61. † 27 Dec.*

AXEL ÖSTERGREN. F. 66, stud.-ex. 85, hojr.-ex. 89, v. häradshöfd. 92, häradshöfding i Sunnervikens doms, sedan 08. Innehått ett stort antal förordnanden inom kommittéer m. m., bitr. i Just.-dep. Stadsfullmäktig i Uddevalla 13. Vid senaste riksdag utsedd till J. O. suppleant. Inträder vid häradshöfding O. Bergers fränfäle i dagarna som Justitieombudsman.

HERMAN FALK. F. 69, stud.-ex. 86, jur. utr. kand. 94, e. o. not. i Sv. hojr. 95, lär. v. Skogsnst. i skogs- o. jaktförfattn. m. m. 05, konst. rev. sekr. 10, ord. 11, andre led. å Just.-dep. afd. i lagärenden 11, häradshöfding i Kinds o. Redvägs doms. 14. I dagarna utsedd t. suppleant i Justitieombudsmanen, sedan förutv. suppl. häradshöfd. Östergren blifvit insatt som J. O.

ARON JOHANSSON. Afg.-ex. från Chalmers 80, fr. konstakad. 84, utl. studieresa 84—89, arkitekt i Öfverint.-emb. 84, anst. v. Riksbyggn.-arb. 90, uppgr. ritn. t. Riksd. o. Riksbanksbyggn. 94, arkitekt v. Riksbyggn.-arb. 97—06. Utl. ritn. t. ett stort antal offentl. o. ensk. byggn. Led. af Konstakad.

PER SÖDERLIND. Stud.-ex. 84, teol. kand. 97, prestv. 89, kyrkoherde i Vibyggerå 98, i Arnäs 06, domprost i Hertsösand 13, kontr.-prost s. å. Preses v. prästmötet 11. Ord. i N. Ångermanlands folkhögskolestyrelse- o. förening sedan 11. Led. af styr. i 7:de döfstumdistr. 15.

ERNST WÅLLGREN. Afg. fr. tekn. skolan i Norrköping 83, prakt. v. mek. verkst. i Sverige 83—88, i Engl. o. Amerika 88—97, öfvering. vid Cochran Ice mach. Cy 97—1900, ing. och dir. assist. vid Kockums mek. verkst. i Malmö 1900—04, dir. i Sv. verkstadsfören. sedan 04, omb.-man i elektr. arb.-gifv.-fören. led. af Sociala rådet 13.

CARL GEORG WESTRUP. Agr.-ex. 85, 1:ste lär. v. Hall. läns landtbr. skola 86, disp. v. Lunds mejeri 91, arrend. å Rönneholms herregård 95—07. Grundade o. ledde vårt lands första andels-äggförsäljnings-förening i Stehag 1900, vekst. dir. i Malmö Mjölksteril. a.-b. Föredragningshallare i landtbr. ärenden.

OSSIAN BERGER †. Stud.-ex. 66, fil. dr. 78, jur. kand. 80, v. häradshöfd. 82, jur. dr. 84, assess. i Sk. hojr. 86, konst. rev. sekr. 89, häradshöfd. i N. Åsbo doms. 92. Just.-ombudsman 98—02, just.-minister 02—05. Led. af Riksd. F. K. 07, led. af konst.-utsk. Ånyo just.-omb.-man 13. Biografi o. helsid.-portr. årg. XV: 21.

VIKTOR CASTEGREN †. Debut. å mindre Teatern i Stockholm 80, eng. v. Nya teat. 84—87, v. Sv. teat. i Helsingfors 87—04. Senare är regissör der, samt derefter v. Sv. teatern i Stockholm.

INNEHÅLL

Generallöjtnant L. H. Tingsten (biografi och helsidesporträtt). — Världskriget i ord och bild. — Bilder till den svenska och utländska dagskrönikan — Veckans porträttgalleri — "De vidöppna portarne." Ber. af Ellen Holzhausen-Idström.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG.